

De Banken

Wetland in het Westland

‘De Banken’ is een duingebied in Zuid-Holland ten zuiden van Ter Heijde, aan de kust van het Westland. Het is een bescheiden restant van de ooit veel bredere Kapittelduinen. Ter hoogte van ’s-Gravenzande liggen twee met riet bezoomde meertjes. Dat zijn de eigenlijke ‘Banken’. Vanaf het fietspad over de Noordlandse Dijk zijn deze Vogelrijke ‘wetlands’ mooi te overzien.

Tekst: Kees Vertegaal

De Banken strekt zich uit over een lengte van ongeveer vier kilometer van Ter Heijde aan de noordkant tot Slag Vluchtenburg - iets boven Hoek van Holland - aan de zuidkant. Het is een van de acht à negen duingebieden en -gebiedjes die samen de ‘Kapittelduinen’ vormen. Dit is de ietwat kunstmatige verzamelnaam

voor de duinen tussen Ter Heijde en Hoek van Holland en die landinwaarts van Hoek van Holland. Hij is gekozen toen deze in 1996 als beschermd natuurmonument werden aangewezen. De naam is ontleend aan de bekende Cruquius-kaart van Delfland uit 1712. Hierop is ter hoogte van ’s-Gravenzande en Monster een ongeveer acht-

honderd meter brede strook duinen afgebeeld met de naam ‘Capittelduinen’. Deze duinen zijn daarna door kustafslag verdwenen waarna de naam in onbruik raakte, tot hij in 1996 werd ‘herontdekt’.

Opgeschoven duinen

De naam ‘De Banken’ hoort eigenlijk bij twee duinmeertjes tussen de huidige, smalle duinenrijen en de landinwaarts hiervan gelegen Noordlandse Dijk. De duinen in de omgeving zijn hiernaar vernoemd. Vroeger heette deze laagte De Banck (of ‘Baak’) maar tegenwoordig wordt het meervoud gebruikt, misschien omdat de vroeger aaneengesloten vallei nu in tweeën is gedeeld door een strandslag. De Banken is een restant van een poldertje dat in de late Middeleeuwen is

Duinbehoud en De Banken

Jacco Duindam en Ton van Schie zijn duinconsulent voor De Banken. Namens Duinbehoud bewaken zij de belangen van de natuur. Ze hebben ervoor gezorgd dat het Hoogheemraadschap van Delfland, de beheerder van het gebied, De Banken tegenwoordig als een volwaardig natuurgebied ziet en behandelt. Ze adviseren het schap regelmatig over uiteenlopende beheerkwesties. Een van de grootste successen was de omvorming van het voormalige bedrijfsterrein van het hoogheemraadschap naar een mooi stukje open duin in 2012. Ook lukte het om de schade door aanleg van een nieuw fietspad te beperken.

ontstaan door rivier- en duinafzettingen langs de uiterste noordwestrand van de toenmalige monding van de Maas. Op een kaart uit 1611 was De Banck ongeveer 700 meter breed. Nu ligt hier een van de smalste duingebieden van Nederland. In de 16de en de 17de eeuw is de kust hier enorm geërodeerd. Ter Heijde verdween in die periode zelfs meerdere malen in zee. Om de resterende smalle duinenrij als zeewering te behouden liet men deze landinwaarts stuiven. Gevolg is dat de huidige duinen een heel stuk in de vroegere polder De Banck zijn opgeschoven. In de jaren tachtig van de vorige eeuw is de kust versterkt door de aanleg van een extra duinenrij binnen het toen aanwezige duinprofiel.

In 2010 is de kust versterkt met een extra duinenrij van ongeveer veertig meter voor de zeereep. In zuidelijke richting gaat deze over in het Spanjaards Duin, een nieuw duingebied dat als compensatie moet dienen voor effecten van aanleg van Maasvlakte 2. De droge duinen bestaan hierdoor nu op de meeste plekken uit drie parallel lopende duinenrijen.

Wetland in het Westland

De duinmeren en -moerassen van De Banken zijn rijk aan watervogels. Voor vogelaars uit de regio is het een toplocatie. Vanaf de dijk zijn de vogels prima te observeren. Langs de oevers broeden bijzondere watervogels zoals dodaars, veel kraakeenden, zomertalingen en slobbeenden, en in de rietkragen

De Banken. Foto: Danny Taheij

Kaartje: Kees Vertegaal, op basis van www.opentopo.nl

De Banken. Foto: Danny Taheij

en struikpartijen in de omgeving typische zangvogels als blauwborst, rietzanger, sprinkhaanzanger en rietgors. Bontbekplevieren die in het nabijgelegen Spanjaards Duin broeden komen er foerageren.

De Banken is het belangrijkste 'wetland' - waterrijk natuurgebied - van het Westland. Niet groot, maar gunstig gelegen langs de kust en dus aan een belangrijke trekroute. Van september tot met maart zijn er veel overwinterende watervogels en steltlopers: flinke aantallen smienten, slobbeenden, kuifeenden, pijlstaarten, wintertalingen, tafeleenden, scholeksters en kieviten. In de trektijd zijn er kluten, steenlopers, tureluurs, groen-

pootruiters, oeverlopers en witgatjes. Soms verblijven er uitgesproken zeldzaamheden als griel, rosse franjepoot of witvleugelstern. In voorjaar en zomer kun je vaak lepelaars zien rusten of foerageren.

Bijzondere duinklavertjes

De zuidelijke vallei was niet zo lang geleden minder nat dan nu. Er groeiden zeldzame duinvalleiplanten als vleeskleurige orchis, teer guichelheil en dwergzegge. Tegenwoordig is het een duinmeer met moerassige oevers. Goed voor vogels, maar niet voor duinvalleiplanten. De meeste valleisoorten lijken inmiddels verdwenen. De Noordlandse Dijk is zandig en veel

droger. Hier zijn typische dijkplanten als gestreepte rupsklaver en kruisdistel te vinden. De afgelopen jaren zijn er bijzondere duinklavertjes als kleine rupsklaver en draadklaver gevonden en, wat langer geleden, gestreepte klaver. Te zien vanaf het pad over de dijk maar lastig te vinden. Op de kruisdistels groeit in de herfst vaak de zeldzame kruisdisteloesterzwam. Er zijn in De Banken twee populaties van streng beschermde, maar erg kleine en voor gewone duinliefhebbers onvindbare nauwe korfslak. En - toch ook niet vanzelfsprekend tegenwoordig - het konijn doet het uitstekend in De Banken.

Slag Beukel is de belangrijkste route vanuit 's-Gravenzande naar het strand. De bijbehorende parkeerplaats ligt in een opgehoogd deel van de vallei. Meer noordelijk ligt Slag Arendsduin, alleen toegankelijk voor wandelaars en fietsers. Tussen Ter Heijde en Slag Arendsduin loopt een fietspad door de in 2010 aangelegde kustversterking. Er ligt ook een fietspad tegen de rand van het binnenduin. Dit fietspad loopt ter hoogte van de vallei langs en over de Noordlandse dijk. De Banken is via deze strandslagen en fietspaden te beleven. Verder zijn er geen paden in dit smalle en kwetsbare duingebied. *

Kees Vertegaal is zelfstandig ecologisch adviseur

Kieviten. Foto: René van Rossum

